


PERSBERICHT

21 februari 2014


Verslag aan het Waals Parlement

De boekhoudsoftware van het Waals bestuur in het raam van de nieuwe overheidscomptabiliteit



Het Rekenhof publiceert een auditverslag over het boekhoudsysteem GCOM dat sinds 1989 in gebruik is bij de Waalse overheid. Deze analyse situeert zich in de context van de tenuitvoerlegging van de nieuwe overheidscomptabiliteit.

Het eerste deel van de audit schetst de vorderingen in de hervorming van de overheidscomptabiliteit. Het tweede deel evalueert in hoeverre het Waals bestuur vertrouwd is met het boekhoudsysteem, hoe veilig dat systeem is en hoe betrouwbaar het rapporteringsinstrument is waarmee begrotingsgegevens aan het Rekenhof worden bezorgd.




Juridisch kader

Op 15 december 2011, nadat de inwerkingtreding van de wet van 16 mei 2003 tot vaststelling van de algemene bepalingen die gelden voor de nieuwe overheidscomptabiliteit vier keer na elkaar was uitgesteld, keurde het Waals Parlement het decreet houdende organisatie van de begroting en van de boekhouding van de diensten van de Waalse Regering goed. Dat decreet werd aangevuld met twee besluiten waarvan het eerste de maatregelen bepaalt voor de uitvoering van de begroting en voor de begrotingsboekhouding en de algemene boekhouding, en het tweede de interne controle en de interne audit organiseert, alsook de administratieve controle en de begrotingscontrole. Er zijn nog andere belangrijke teksten die op goedkeuring wachten: enerzijds het decreet betreffende de organisatie van de begroting en van de boekhouding van de administratieve openbare instellingen en anderzijds het besluit betreffende de subsidies en het besluit betreffende de administratieve diensten met boekhoudkundige autonomie.

Tenuitvoerlegging van het Waals decreet van 15 december 2011

Hoewel het vernoemde decreet in werking trad op 1 januari 2012, de uiterste datum die door de wet van 2003 was toegestaan, hebben de bepalingen die op 1 januari 2013 ten uitvoer werden gelegd voornamelijk betrekking op de toepassing van de nieuwe aanrekeningsregels in de begrotingsboekhouding. De bepalingen over het voeren van een dubbele boekhouding, over de boeking van juridische verbintenissen, over het afleggen van rekeningen en over de certificering van de algemene rekeningen door het Rekenhof zijn echter nog niet van toepassing.

De nieuwe norm voor aanrekeningen (op basis van vastgestelde rechten) die vervat is in het decreet van 15 december 2011, moet de kwaliteit opkrikken van de gegevens uit de rijkscomptabiliteit die aan Eurostat worden bezorgd. Er moet evenwel worden opgemerkt dat de regels die de regering vastlegde, het makkelijker maken om de boekhoudkundige eindejaarsaanrekeningen te kiezen, wat tot incoherenties kan leiden met de ESR-bepalingen en met de fundamentele beginselen van de nieuwe overheidscomptabiliteit.



Monitoring van het project

De diensten van de Waalse regering zijn bij de laatste die hun boekhoudkundige hervorming aanvatten. Het comité dat de structuur voor de uitvoering van het project WBFin monitort, werd in 2007 opgericht en is slechts één keer samengekomen. De hervorming en het nieuwe IT-systeem die nodig zijn om het project volledig ten uitvoer te brengen, vereisen dat er dringend werk van wordt gemaakt in de vorm van een innoverend project dat gesteund moet worden door de Waalse regering en waar alle betrokken partijen zich achter dienen te scharen. De monitoringstructuur moet zijn strategische rol opnemen. Er is nood aan een strikt tijdschema en een gepaste financiering.

Functies en kostprijs van de boekhoudapplicatie GCOM

GCOM is een complex geheel van toepassingen voor boekhoudkundig en financieel beheer die sinds 1989 zijn ontwikkeld. Ondanks talrijke evoluties beantwoordt het systeem niet aan de fundamentele beginselen van de nieuwe overheidscomptabiliteit. Bovendien is het kostelijk voor de Waalse begroting: van 2008 tot 2012 beliepen de uitgaven voor ontwikkeling, *hosting*, exploitatie en *maintenance* bijna 28 miljoen euro.

Relaties met de huidige externe IT-dienstverlener


Toen de Waalse regering in 2008 een eind maakte aan de nagenoeg 20 jaar lopende overeenkomst met GIEI, besliste ze dat de administratie haar IT-systeem opnieuw zelf moest gaan beheren. In 2011 stelde de regering dat de overeenkomst met GIEI zou moeten worden voortgezet gezien de technische specificiteit van GCOM, en gunde ze een nieuwe opdracht. Sinds dat moment is niets ondernomen om de kennis terug naar het gewest te laten vloeien: de dienstverrichter is nog altijd de enige die vertrouwd is met GCOM, wat in de feiten leidt tot een toestand die “vendor lock-in” wordt genoemd, waarbij de prijzen van de dienstverlening dreigen te stijgen.

Nieuwe boekhoudsoftware

Volgens het Waals bestuur zal er vanaf de opmaak van het bestek vijf jaar tijd nodig zijn alvorens een nieuwe boekhoudapplicatie in gebruik kan worden genomen. In principe zou de opmaak van het bestek kunnen aanvangen, maar de administratie wacht liever tot het juridische kader met betrekking tot de administratieve openbare instellingen en de

administratieve diensten met boekhoudkundige autonomie klaar is. De deadline van 2019 zal bijgevolg misschien niet haalbaar zijn.

Dienstverleningsniveaus van GCOM



Dat er nu vereisten zijn in verband met de dienstverleningsniveaus, is een verbetering ten opzichte van vroeger. De overeenkomst biedt echter weinig mogelijkheden om sancties op te leggen en in de praktijk gebeurt dat ook niet. De langere wachttijden in drukke periodes veroorzaken tijdverlies. Omdat het aantal verrichtingen zal toenemen bij de tenuitvoerlegging van de zesde staatshervorming, moet er snel een oplossing komen voor het probleem. Dankzij recente technische maatregelen leek de toestand eind 2013 te verbeteren.

Eigenschappen van GCOM

Het systeem is door zijn ouderdom (het dateert van 1989) en complexiteit en door de technieken die mettertijd zijn gebruikt nog moeilijk te rijmen met de evoluties inzake reglementering en kantoorautomatisering. Bovendien is het door de vernoemde factoren niet neutraal in termen van beheersing en kosten. De huidige toestand dreigt de lasten de facto op te drijven, want de GCOM-structuur is essentieel voor de werking van de gewestelijke entiteiten en moet dus operationeel blijven, maar gezien de vernoemde evoluties moet de structuur worden vervangen.

Confidentialiteit en integriteit van de gegevens

Het beheer van de toegangen tot het huidige boekhoudsysteem is niet strikt in overeenstemming met het door het Waals bestuur gevoerde veiligheidsbeleid. In het toekomstige programma moeten de verrichtingen opspoorbaar blijven en moeten schrifturen onomkeerbaar zijn. Er moeten bijkomende geautomatiseerde controles worden ingebouwd om de risico's op manipulatie van betalingsbestanden te beheersen.


Terbeschikkingstelling van een rapporteringsinstrument

Omdat de GCOM-applicatie niet is uitgerust met een geïntegreerd rapporteringssysteem, maakt het Waals bestuur gebruik van de software *Business Objects* (BO) om de begrotingsgegevens aan te maken die sinds eind 2011 aan het Rekenhof worden bezorgd. Het Rekenhof heeft al vastgesteld dat de resultaten van opvragingen in BO anomalieën vertonen, maar het beschikt vooralsnog niet over de nodige toegangen om de betrouwbaarheid van die gegevens te kunnen controleren.

Het Rekenhof vraagt met aandrang te kunnen beschikken over volledige toegang tot de BO-software, die z.i. deel uitmaakt van het boekhoudsysteem. Elke belemmering van zijn opdracht met betrekking tot de controle en de certificering van de algemene rekeningen

van de diensten van de regering zal meespelen wanneer het Rekenhof zijn oordeel formuleert over de regelmatigheid, de waarachtigheid en de betrouwbaarheid van die rekeningen.

Strategische verandering



De implementatie van een nieuwe IT-oplossing is een grote uitdaging voor het Waals bestuur, temeer omdat het zeer afhankelijk blijft van het huidige systeem en de huidige dienstverlener. Dat systeem is al meer dan twee decennia in gebruik en voor de meer dan duizend ambtenaren die ermee werken zal de overstap naar een nieuw programma met nieuwe procedures en nieuwe boekhoudnormen een grote verandering zijn die ze wellicht met enige terughoudendheid tegemoetzien.

Reactie van de ministers

De minister-president heeft akte genomen van de opmerkingen en aanbevelingen die het Rekenhof formuleert, en de minister van Begroting heeft een aantal zaken gepreciseerd in verband met de vordering van de hervorming van de overheidscomptabiliteit.

Informatie voor de pers

Het Rekenhof controleert de openbare financiën van de federale Staat, de gemeenschappen, de gewesten en de provincies. Het draagt bij tot de verbetering van het openbaar bestuur door nuttige en betrouwbare informatie die voortvloeit uit een tegensprekelijk onderzoek toe te zenden aan de parlementaire vergaderingen, aan de beleidsmakers en aan de gecontroleerde diensten. Het Rekenhof werkt onafhankelijk ten opzichte van de overheden die het controleert.

Het verslag *De boekhoudsoftware van het Waals bestuur in het raam van de nieuwe overheidscomptabiliteit*, de samenvatting en dit persbericht zijn terug te vinden op de homepagina van de website van het Rekenhof: www.rekenhof.be.